

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 62.

— Sibiu, Sambata 7/18 Augustu. —

1883.

Continuarea luptei religiöse in Romani'a.

Amu disu in Nr. 61 că noi nu avemu nici pe departe spatiu de ajunsu că se reproducemu totu ce se scrie si se dice in Romani'a asupra cestiunei religiöse, prin urmare că facemu locu numai unui articlu publicatu in „Timpulu“, ceea ce si facuramu. Dupace inse vedemu că articlulu aparutu la Rom'a in „Monitorulu“ santului scaunu este luat si explicatu in Romani'a in mai multe parti ale lui de a dreptulu că insulta, că batjocura aruncata in faci'a clerului intregu ortodoxu si asupra bisericii ortodoxe din Romani'a; dupace in acelasi articlu scaunulu Romei este óresicum presentatu că tutoru alu Romaniei, se prea intielege că lupt'a in dilele din urma se ingrosiã si deveni cu atãtu mai apriga, cu cãtu de alta parte este mai inradecinata opiniunea, că proselitismulu catolicu lucra in buna intielegere de a dreptulu pentru scopurile politice ale Austro-Ungariei, ale carei diarie cu „Pester Lloyd“ in frunte, au declarat si pãna acuma de o suta de ori, că Romani'a trebue cu orice pretiu se intre in sfer'a potestatiei austro-unguresci (in die *Machtsphaere der österreichisch-ungarischen Monarchie*). Aceeasi campania noua a propagandei se aduce acuma totuodata in cea mai strinsa legatura si cu cestiunea Dunarei. Se crede adeca in capitala si in tóta Romani'a, că planulu e gatitu pentru unu atacu concentricu asupra Romaniei, prin diplomatia, prin cuceriri economice comerciali, prin clerulu catolicu, prin ocuparea Dunarei si la o di anumita chiaru prin invasiune armata. Acésta este credinti'a generala in totu coprinsulu tierei.

Că „Monitorulu Romei“ lauda totuodata si faimosulu discursu istoricu-politicu alu ministrului Kállay pronuntiatu in siedinti'a publica a academiei iritã magiare din Maiu a. c., acésta impregiurare si mai infricosiatu spiritele: „Vedeti, că scaunulu Romei lucra acuma că si in dilele regiloru Carolu Robertu, Ludovicu I, Sigismundu etc. că se incorporedie tier'a la Ungari'a“.

Faci'a cu acésta situatiune critica in gradulu supremu, unu publicistu si chronicariu nu se mai pôte escusã cu lipsa de spatiu; cestiunile vitali si cele care potu se aiba urmari fôrte fatali intru o directiune sau alt'a, inpingu pe tôte altele mai la o parte si ocupa preste totu locul antaiu. De aceea vomu urmari si noi cestiunea in modu cãtu se pôte mai obiectivu, nu dupa diariiele cele mai infocate, ci dupa cele mai moderate din Romani'a, precum este de ex. si „Impartialulu“ in alu carui Nr. 328 din 2/14 Augustu citimu:

De cãtu-va timpu se agitãdia la noi o cestiune ce la prim'a vedere pare neinsemnata si mai multu de forma, dar care, in realitate, are importanti'a sa. Acésta cestiune a fostu ridicata prin infintiarea unei mitropolii r.-cat. in Bucuresci. La prim'a ivire a acestui incidentu, o parte din press'a romana a ridicatu glasulu si i'a datu insemnata ce merita. Ne aducemu aminte mai alesu de doue articole fôrte bine scrise ce aparusera in diariulu „Timpulu“ din 20 Maiu si din 5 Juniu a. c., articoli in cari autorulu facea unu studiu istoricu asupra incercariloru papismului de a petrunde si de a se stabili in tier'a nãstra, că biserica constituita. Acésta lucrare meritorie a fôei conservatã contine si o parte interessanta, consacrata onoru apreçiaru politice si istorice ce puneau infintiarea noului archiepiscopatulu catolicu din Bucuresci in legatura cu actiunea seculara a politicei austriace in Orientu. Marturisimu că, in ce ne privesce, amu creditu de datoria nãstra de a nu interveni inca in desbaterea acestui incidentu pãna candu lucrurile nu voru luã o directiune definita, mai alesu că situatiunea regatului romanu, avendu in capulu seu unu Rege de religiune catolica, ne impunea óre-care reserva pentru a tractã acésta cestiune. De aceea ne-amu marginitu in a reproduce in tóta intregimea

sa, memoriulu episcopului Melchisedecu, care contine parti fôrte interessante din punctulu de vedere istoricu si ne arata, că nu de astadi datãdia incercarile papismului de a se impamenteni in Romani'a.

Amu fi pastratu acésta atitudine aspectanta deca in numerulu de duminica alu diariulu „L'Indépendance roumaine“ nu amu fi cititu o reproducere a unui articulu din „Moniteur de Rome“ fôia oficiala a santului scaunu, in care se arata intr'unu modu fatisiu, că scopulu principalu alu infintiarei archiepiscopatulu catolicu in Bucuresci este proselitismulu. Lectorii nostri se voru putea convinge de acésta, luandu cunoscintia de articolulu diariulu clericalu, pe care 'lu reproducemu mai la vale in intregulu seu.

In adeveru, nu'si pôte inchipui cineva o atitudine mai lipsita de tactu, de cãtu aceea care reese din esspresionele bombastice continute in articolulu diariulu papalu.

Se vorbesce in elu de restabilirea ierarchiei catolice in Romani'a. Acésta creatiune noua a vaticanului se infatisãdia că o opera religiösa si civilisatãre. Densa este menita, cum dice „Moniteur de Rome“, a ridica biata „Biserica din Romani'a“ unde totu este inca de facutu, si a edificã pe unu pamentu apröpe golu unu splendidu edificiu religiosu. Mai la vale diariulu din Rom'a vestesce, că se va incepe o lupta pe teremulu adeverului, alu virtutiei si alu influentiei religiöse si crede, că stabilirea ierarchiei catolice in tier'a nãstra va constitui cea mai puternica garantiã a independentei Romaniei.

In urma, diariulu clericalu sustine, că respandirea si intemeierea catolicismului la noi, va aduce cu sine desvoltarea civilisatiunei occidentale si va fi o stavila contra cotopirei Romaniei de panslavismu. In fine „Moniteur de Rome“ urmandu partea politica a cestiunei, dà a intielege că catolicismulu va fi trasatur'a de unire intre elementele civilisatãre in Orientu, intre cari citãdia si pe Unguri, imitandu in acésta faimösa utopie ungurésca desvoltata de dlu de Kállay in discursulu pronuntiatu de densulu la academi'a din Budapest'a.

In faci'a unei asemenea interpretari a faptulu infintiarei archiepiscopatulu catolicu in Bucuresci, credemu că este de datoria ori-carui bunu romanu de a se ocupã cu de amèntutul de acésta cestiune, care pôte dobandi o mare insemnata.

Se intielege, că nu se pôte tractã unu subiectu atãtu de vastu intr'unu singuru articulu de diariu.

De aceea nu vomu incercã alu abordã astadi de cãtu din punctulu de vedere alu fapteloru fara a intrã in apreçieri religiöse si politice, care aru cere o desvoltare multu mai mare a cestiunei.

Faptulu principalu care a datu locu la incidentulu intregu este, numirea din partea santulu scaunu a unui archiepiscopu catolicu cu titulu de archiepiscopu de Bucuresci.

La prim'a vedere, acestu faptu nu pare a fi de cãtu o cestiune de forma. In locu se fia in Bucuresci unu episcopu catolicu, va fi unu archiepiscopu. Dar in realitate si in dreptu elu are de resultatu de a schimbã, in totulu caracterulu autoritatiei eclesiastice catolice, ce esistã pãna astadi in Bucuresci.

Episcopulu romano-catolicu in Romani'a purtã pãna acuma titulu de episcopu de Nicopoli si nu functionã in tier'a nãstra de cãtu că episcopu visitatoru. Prin urmare, monseniorulu Paoli a fostu episcopu in partibus infidelium. Asemenea episcopi se numescu de santulu scaunu pentru acele tieri ale necredintiosiloru, in care cultulu catolicu este îngãduitu, fara că biserica papala se aiba o positiune oficiala in organismulu statului.

Astadi, prin numirea sa in calitatea de archiepiscopu de Bucuresci, monseniorulu Paoli nu mai este in ochii vaticanului, unu episcopu in partibus infidelium, ci archiepiscopu de scaunu sistemisatu. Déca statulu nostru 'lu va recunósce, elu va deveni unu dignitaru bisericescu romanu, dar totuodata

va remanea reprezentantu alu scaunulu papalu si va primi instructiunile lui din Rom'a. Dovad'a că este asia, o gasimu chiaru din „Moniteur de Rome“ care dice: Restabilirea ierarchiei catolice in Romani'a etc. Este dar verb'a de a restabili ierarchi'a unei biserici straine in tier'a nãstra. Acésta nu se pôte fara autorisatiunea statulu romanu care, in privinti'a demnitariloru bisericesci, beneficiadia că tôte statele de sine statatãre de dreptulu regalianu.

Cu alta ocaziune vom cercetã acésta cestiune mai pe largu. Astadi conchidemu dicendu:

Déca episcopatulu catolicu in Bucuresci remãne in partibus infidelium, pôte titularulu ori-ce denumire, nu are importantia pentru noi. Déca este episcopatu cu scaunu sistemisatu, devine o datorie pentru statulu nostru de a nu'lu recunósce, mai alesu dupa intentiunile date pe faci'a de organulu acreditatu alu vaticanului.

Sãntulu scaunu si Romani'a. Sub acestu titlu „Monitorulu Romei“ publicã urmatorulu articulu:

„Restabilirea ierarchiei catolice in Romani'a a insemnatu o data noua in istori'a lumii slave. Opera religiösa prin excelentia, ea va servi in acelasi timpu caus'a civilisatiei. Se nu ne fia óre permisu a sperã că ea va usiurã apropierea, atãtu de multu dorita, intre Orientu si Occidentu?“

Si cu tôte acestea, asta creatie minunata a ridicatu de o data acrimoniile cele mai inviersionate si mai persistente. Partidulu opositiei din Romani'a o imputa că o slabiciune si o tradare gubernului. La spatele acestoru doue curente, se arata actiunea moscovitismului, care atitia spiritele la lupta, la resboiu contra Romei si contra Austro-Ungariei.

Nu ne mirãmu, că ambitiuni politice esploatãdia acésta impregiurare in profitulu loru. Ceea ce nu intielegemu este, că se se impute santulu scaunu că servesce o cauza politica. In intinderea catolicismului, Rom'a n'are de cãtu unu cugetu acela de a intinde domni'a Tatalui care este in ceru, respandindu asupra sufleteloru bine-facerile religiei si ale civilisatiei. Restabilirea ierarchiei catolice este o opera religiösa, o cucerire moralisatãre si pacifica. Ea are de scopu reorganizarea mijlócелorulu catolice, ridicarea sermane biserici din Romani'a, unde totulu e de facutu. Nu e óre nedreptu a respinge acésta actiune noua? Nu aru trebui óre din contra a admirã acea incredere senina a papalitatiei, acelu curaju moralu alu unei puteri fara forçia materiala, care, pe unu pamentu apröpe cu totulu golu, visãdia de a ridicã unu maretiu edificiu religiosu?

Partidulu opositiei pôte multu si bine se se prefaca indignata; moscovitismulu pôte suffã cãtu o vrea preste acésta vilvóre trectãre: caus'a e castigata. Oper'a 'si va trage brasd'a mai departe, intr'o activitate pacifica dar roditãre. Prudenti'a poruncesce schisme a nu'si aretã mãni'a, si a nu se teme de nimicu; ar fi a se teme de forçia, de influenti'a sa asupra sufleteloru. Propagand'a catolica este cu totulu morala si intelectuala. Este ridicarea luminösa si datãre de pace a acelu focaru de caldura si lumina, care se numesce religia catolica. Trebuinciösa in unele impregiurari, lupt'a va veni pe teremulu adeverului, virtutiei, alu influentiei religiöse. Asta nu este óre maretiu, frumosu, si folositoru?

Se dice, totusi că clerulu catolicu ar fi inainte mergatorulu unei armate dusmane si că elu va sapã gröp'a independentei nationale a Romaniei.

Acésta imputare este asia de grava si de uriciösa, in cãtu o respingemu din tôte puterile nãstre. Biserica n'a opritu nici o data miscarea de ridicare a unui poporu. Papalitatea, — cine nu stie acésta? — respecta libertatea nationala că si libertatea politica. Ea se pléca, cu unu simtimentu de piösa veneratiune, dinaintea obiceiuriloru, moravuriloru si traditiuniloru popóreloru. Nu s'a vediuu óre, de

curendu, operele ce le indeplinesce fără ostentatie în lumea slava? Nu consacra ea ôre-cum, geniulu nationalu?

Nu, acestea sunt numai niste temeri inchipuite. Ceea ce noi salutamu din contra, în acêsta restabilire a ierarhiei catolice, e tocmai padi'a pretiôsa, garanti'a sigura a independintiei Romaniei. Religi'a catolica va crea cã unu bulevardu în jurulu acestei tinere natiuni. Pericolulu ce o amenintia, în adeveru, este de a fi invaluita în marea miscare panslavista si de a suferi neintreruptu influenti'a din Constantinopole si din Moscova. Multiamita intaririi religiei catolice, civilisatia apusêna se va imprastiã cu incetulu în acea tiara, nascându la marea vietia politica si nationala.

Da, civilisati'a se va intinde deodata cu religi'a catolica.

D. Kallay, în frumosulu seu discursu pronuntiatu în academi'a din Budapesta, a revindecatu pentru Ungari'a glori'a, de a avea în geniulu seu mixtu, forti'a de a uni Orientulu cu Occidentulu. Nu vomu contestã acestei tieri pitoresci, onôrea de a putea contribui la acêsta nobila cucerire. Dar adeverat'a legatura, trasatur'a de unire infalibila, este religi'a catolica, de ôre ce, o opera morala nu pierd, de cãtu sub actiunea influentieloru morale. D. Renan chiaru dicea odata în cãte-va gingasie pagine de adeveru: lumea slava are destine inalte, dêca biserica catolica pôte face se se imprastie în ea actiunea sa blanda si roditóre.*)

Perfidi'a demascata.

Numai acuma antaia-data? Ba de nenumerate-ori, acum inse cu totul pe neasteptate pentru o multime nenumerata de romani scurti de vedere. Adeca ce s'a intemplat? Êca ce.

De cãteva luni încôce diarele romanesci adusera aminte cluburilor electorali si alegatorilor romani legea dupa care se întregesc listele, dreptulu fiacaruia de a reclama la timp, datori'a de a si fi platitu fiacare contributiunea directa pe anulu de mai înainte, precum si impregiurarea, cã în tómn'a ce vine se voru alege din nou functionarii municipali în totu coprinsulu tieri, pe alti si ese ani; deci se fia destepti toti alegatorii, se se conscrie sau se reclame fiacarele, apoi la acelea alegeri municipali, locali, districtuali se ia parte activa cu totii, se si dea voturile la candidatii cari le voru mai conveni; cã-cî acestea nu sunt alegeri parlamentarie la o diéta a Ungariei, ci curatu alegeri municipali de acasa, din provinci'a Transilvani'a. În cãtu pentru alegatorii romani din comitatele Ungariei, aceia cu atãtu mai virtosu se ia parte la alegerile municipale, cu cãtu loru nu le stã nici-o lege în cale cã se desvólte activitatea si la alegeri parlamentarie.

Pe cãtu scimu noi, comitetulu electorale centrale alu alegatorilor romani inca si-a facutu datori'a în acêsta privintia de timpuriu si de repetite-ori; a remasu numai cã se si faca datori'a si cluburile locali, se dea si ele semnu de vietia sanetôsa preste totu pe unde sunt compuse; pe unde nu, alegatorii se si frece ochii si se se inboldêca unii pe altii, cã se se destepte.

Noi unii nu avemu nici-o scire despre vreo mesura luata de cãtra cluburile romanesci electorali; se vede inse cã diarele magiare sunt multu mai bine informate decãtu noi, cã-cî acelea sustinu cã lucru positivu, cã romanii voru participa la alegeri. Ocasione mai de aprôpe la acea credintia a loru le detera fratii din Dev'a, despre cari spunu cã ar fi intratu în actiune si ar fi luat mesuri preparative pentru alegerile municipale. Prea bine ar fi facutu si ar fi prea de doritu cã se faca asia cu totii în ambele tieri, cãtu mai curendu si cu tóta energi'a posibilã, cã se mai curatie stupii de trantori, sau inca se ajute ai curati.

Ei, hei, dara nu asia vorbescu diarele magiare. La inceputu unele diceau, cã bine aru face romanii daca s'ar abate dela politic'a resistentiei passive si aru participa la alegeri preste totu, pentru cã se se pota arata Europei, cã êca au ingenunchiatu si romanii, au sarutatu pamentulu si au suferitu se fia calcati pe cerbice cã nisce cãni batuti cu biciulu.

*) Totu pe acestu art. din „Moniteur de Rome“ dela 2 Augustu st. n. ilu reproduce si „Timpulu“ în Nr. 169 din 2/12 Augustu st. n. si comentédia aspru. „Resboiulu“ publica unu altu articlu dela Rom'a din 9 Augustu st. n.: Vomu reveni si 'lu la acesta — Romanii libera este oprita a patr'a ôri a cincea ôra; asia si „Binele publicu“, amendoune inversunãte în cestunii religiose; asia din acestea doue foi cotidiane nu ne mai vine nimicu de a dreptulu la cunoscintia.

Nu trecura diece dile, pe candu aceleasi diarie magiare sarira dreptu în susu cã intepate de ace, si de atunci striga, cã va fi fôrte reu daca pe romani ii va pune satan'a, cã parasindu resistenti'a passiva se intre în actiune si se ia parte la alegeri, cã-cî în acelu casu pôte ajunge pe magiari ne mai auditulu desastru, cã în vreo trei sau patru comitate se fia alesi functionari de nationalitate romanêca, bunu romani, êra nu romani spalaciti. Adeca unu casu cã acesta ei ilu tinu de o mare nefericire, êra spre a si confirma dis'a loru si cu exemplu, nu le este rusine a se provoca la comitatulu Carasiu (Lugosiu) în Banatu, unde majoritatea romanêca au alesu înainte cu cãteva luni de v. comite pe unu barbatu, care scie se fia în aceeasi persôna, bunu functionariu, bunu patriotu si totuodata bunu romanu.

De fric'a activitatiei romaniloru în dilele din urma unele diarie magiare se intrêba, cã decãtu se invinga romanii în alegeri, nu ar fi ôre mai bine cã guvernulu se suspenda legea electorala si se denumêca pe functionari de a dreptulu, sau mai apriatu, se introducea centralismulu în pielea gôla, intocma asia precum fusese acela sub absolutismulu austriacu între a 1849 si 1860. Centralismulu mascatu, sulemenitu cu rosiiu albu si verde ilu avemu si acuma, elu inse stã ascunsu si pitulatu într'o multime de substitutiuni si pe lângã tencuri mari de ordonantie ministeriali; acum inse sub pretestu cã romanii voru alege totu functionari dacoromanisti candidati de cãtra ministeriulu regelui Carolu, se pôte implini vechi'a dorintia a lui „Pester Lloyd“ repetita de nenumerate-ori, cã dreptulu de alege în functiuni politice municipale si comunale se fia cassatu si dreptulu denumirii se trêca la ministeriu. Ci cã faca-se si acêsta, cã-cî dreptulu electorale pentru romani era si pâna acumu totu numai ilusoriu, o adeverata comedia pentru ei. Prefectulu candidédia la fiacare postu cãtetrei presône; alegatorii votédia pe acestia. Prefectii sunt toti ômeni ai ministrului de interne, preste acêsta cei mai multi din ei nu potu nici se audia numele de romanu. Nebuni sunt aceia cã se candidédia si romani, chiaru si candu acestia ar fi dintre cei mai capabili?

Asia dara masc'a e caduuta, perfidi'a este pe faciã; egalitatea de drepturi este si remane o minciuna nerusinata.

Tocma inse din acestea cause noi rogamu pe alegatorii din tôte comitatele, cã multi puçini cãti voru fi, se se adune în cluburi, se se consulte si prepare pentru ori-ce casu, si daca nu se voru candida si romani onesti si în totu intielesulu calificati, pentru functiunea respectiva, pe langa ce voru protesta, se votedie asia cum voru cere impregiurarile locali, cã favoritiu prefectiloru se remana în scartu.

Sibiiu 6/18 Astadi pe lângã serbatôrea schimbarei la faciã tinuta de s. biserica orientala, avemu si serbatôre civila, adeca dio'a nascerei Maiestatiei Sale imperatului si regelui Franciscu Josifu, prin urmare cetatea imbracã preste totu vestmentu serbatorescu. Nu numai în biserica parochiala rom.-catolica, ci si în tôte celelalte biserici de diverse confessiuni se inaltia rogatiun pentru vietia indelungata, sanetatea si fericit'a domni'a a Maiest. Sale si a întregii augustei familii imperatesci Garnison'a de tôte armele în plina parada. Auctoritatile publice în gala isi presenta felicitarile loru homagiali la prefectulu comitatulu. Se dau mese. Societatea civila a tragetoriloru la semnu s'au adunatu dela 6 ôre la localulu loru, unde se voru exercita tota dio'a, êra sér'a va fi balu, pe care'lu dà numeros'a societate a casinei comune civile si militare.

— În cetatea Bistriti'a situata spre Bucovin'a sasiu locuitori ai Transilvaniei isi tinura estimpu între 5 si 9 Augustu adunarile loru generali dela cãteva societati si reuniuni fundate în cursulu aniloru de barbati loru fruntasi. Loculu antaiu între acelea ilu ocupa societatea pentru cunoscintia tieriei, care este mai vechia de ani 40 si activitatea ei se pôte cunôsce din lung'a serie de asia numit'a archiva a societatiei, publicata pe fia-care anu. Societatea agronomica cu scôlele sale agronomice. Societatea religioasa Gustav-Adolf intinsa între toti protestantii din Germani'a, Dani'a, Svedi'a, Angli'a, Austro-Ungari'a si de airea, cu fonduri colossali, din alu caroru venitu se ajuta mai virtosu bisericile sarace ale protestantiloru, o institutiune acêsta, care si la compatriotii nostrii sasi prosperédia fôrte bine. Societatea tragetoriloru la semnu. În fine si societatea infintiata numai în anii din urma, numita a Car-

patiloru, carei scopu principale este Orographia, adeca cunoscerea si descrierea muntiloru din acestea tieri, precum facu alte societati de acestea în alte tieri muntôse; ele inse mai au si alte scopuri mari, de care nu ar strica nicidecum, daca s'aru ocupa si romanii, precum se ocupa altii.

Activitatea aceloru adunari din Bistritia s'a inceputu cu cea mai vechia, pentru cunoscintia tieriei, a carei presedente este reverenti'a sa dlu superintendente G. D. Teutsch, dupa noi celu mai celebru istoricu alu Transilvaniei în epoc'a presenta; preste acêsta barbatu care pune în lucrurile sale diligentia de feru si o energia prea demna de imitatu. Siedintiele toturoru aceloru adunari au decursu în ordinea si regula cum o sciu observa sasiu nostrii disciplinati din vécuri.

— Regele Carolu I invitatu de cãtra famili'a imperatului Wilhelm la Berlin, ca se binevoiêca a asista cã patrinu (nasiu) la baptismulu fiului alu doilea alu principelui Wilhelm nepotu de fiu alu imperatului, plecandu dela Sinai'a a trecuturi eri pe la Brasiovu cu trenu acceleratu spre Germani'a. În acelasi timpu regele Milan e invitatu de cãtra imperatulu Wilhelm la manevrele cele mari dela Homburg. Diarele magiare au si inflatu acestea doue invitari dandu-le caracteru politicu. Respunsulu ilu luara dela „Romanulu“, care declarã din nou, cã guvernulu Romaniei nicidecum nu va accepta decretule conferintiei dela Londr'a, care se readunã în 15 Augustu.

Turburarile.

Abia se domolira în cãtva turburile din Budapesta, pe candu se escara în Agramu altele, nu antisemitice, ci de caracteru curatu nationale, indreptate immediatu asupra magiarismului. Acelea se incepura în 12 si se innoira în 15 Augustu cu violentia fôrte mare. Caus'a fu, cã tablele cu marc'a tieriei puse din nou, avea langa inscriptiunea croata si pe cea magiara. Optu table fusera luate josu, trantite si sfarmate. Politi'a ajutata bine de trupele regulate n'a potutu impede sfarmarea ferestriloru dela edificile publice nici cu puscaturi! Nimicu ce este ungrescu nu este suferitu. De altumentrea un'a pentru alt'a. Tocma asia trantiserã si sfarmaserã magiarii în a. 1861 mii de pajore imperatesci în totu coprinsulu tieriei; acuma croatii 'iau imitatu.

Totu în 15 Augustu s'au intemplat escese antisemitice si în Prag'a capital'a Boemiei, cum si în vreo cincii locuri din Ungari'a. În Vien'a este érase ferbere mare socialistice asia, cãtu politi'a trebue se stea gata di si nôpte, intocma cã si cea din Budapesta, care se teme fôrte cã de dio'a St. Stefanu (20 Augustu) érase se voru intempla turburari.

Din strainetate.

Coler'a în Egiptu. De cãteva dile moru mai puçini în Cairo, acum inse au inceputu cu furia în Alexandri'a, unde moru câte 40—50 pe di. S'a intemplatu si rebeliuni din cauza cã arabii nu se se supunu la mesurile politiene si igienice, ci fatalisti cum sunt astêpta, salvarea numai dela Allah. În totu Egiptulu mai moru câte 300—350 pe di.

Din Spani'a vinu scirile cele mai confuse. Dupa unele rescularea este sugrumata; dupa altele, trupele se batu între sine cã tigrii, adeca cele monarchiste cu cele republicane. Se astêpta sciri positive.

— În insul'a Ischi'a s'au mai intemplat de cãteva-ori cutremuru, dara mai puçinu violentu.

Reportu,

despre starea „Reuniunei sodaliloru romani din Clusiu“ si despre maiatulu ei din 18 Juniu st. n. a. c.*)

(Urmare si fine.)

Membrii reuniunei sunt de presente: a) membrii fundatori: dr. Gr. Silasi, A. Trombitiasiu refer. scol. în Sibiiu, dr. Aur. Isacu adv., Andrea Juhasu funtanariu, Aureliu Stanciu lemnariu, Bas. S. Podoba capel. gr.-cat, Bas. Stanciu lemnariu, Bas. Micasiu morariu, Cost. Nasta pardosit., Cost. Popu tipogr. culeg., Demet. Popu capel. milit. r.-cat., Greg. Crisanu birjariu, Jacobu Muresianu docente, Jos. Cioplea cancel. comitat., J. Ciucaiu propriet., Joanu Mundracu propriet., J. Chiorianu ciobot., Joanu Mesteru lemnariu, Joanu Moldovanu gradinariu, Leont. Popu jude de tribun. reg., M. Janchi pardositoriu, Teodoru Vecianu rotariu.

b) Membri ordinari: A. Budeanu pantof., Alesand. Nemesiu pantof., Alesand. Borza croit.,

Bas. Turcu lemn., Bas. Popu pantof., Bas. Popu cism., Demet. Lucaiu cism., Greg. Tantiu butn., George Catana paneriu séu brutariu, G. Chiorianu rotariu, Greg. Brehu pantof., Joanu Maieru pantof., Joanu Popu tipogr. (in Gherl'a), Joanu Juhasu jimblariu, Joanu Neamtii pantof., Juliu Podóba fauru, Joanu Suci pantof., Joanu Corchesiu pantof., Cirila Chiorianu croit., Moise Topanu masinistu, Moise Sabó mesariu, Necita Butiu rotariu, Nic. Pescariu pantof., Petru Romosianu pantof., Petru Olteanu pantof., Stefanu Ciuturasu cism., Stefanu Popu butn. Laolalta 49 membri.

Insemnamu, cá dintre membrii ordinari cáti-va fiindu sodali, au parasitu Clusiu. Ar fi de doritu, cá respectivii domni, ori pe unde se voru fi aflandu, se binevoiesca in interessulu societatei nóstre nationali atátu de necessarie a-si rafui restantiele tacsei anuali de 1 fl. 20 cr., séu a abdice in tóta form'a de a mai fi membri in reuniunea nóstra. Statutele o prescriu acésta espressu; éra acuratétia si ordinea sunt sufletulu lucrurilor. „Ordo est anima rerum“.

Reuniunea avú a deplange in a. tr. mórtea dlui seu patronu Gabriele Ilesiu, care in vietia fiindu, promisse in favórea fondului nostru 50 fl. v. a., promisiune, ce démn'a sa soçi'a, prea stimat'a dómn'a veduva Maria Ilesiu nasc. Siandoru, binevoii a o recunósce, apromitiendu refuirea sumei cátu mai curendu. In loculu defunctului fu alesu patronu, cu unanimitate si intre aplausele adunarei generale din 12 fauru a. c., zelosulu barbatu romanu, pe stim. d. Lazaru Baldi.

Incátu pentru averea pecuniaria a reuniunei, de si trebuie se marturisimu, cá tacsele se solvescu din partea unor'a camu neregulatu, acea cu incetulu totusi cresce. La acum mentionat'a adunare generale dins'a facea 444 fl. 64 cr., din cari dati imprumutu cu procentele legali 310 fl. 60 cr., 50 fl. promisi, ceialalti in cass'a de pastrare.

Petrusi de cele mai sincere semtiemente de recunoscintia si bucuria amintimu cu acesta cale, cá salutari'a si romanésca societate „Transilvani'a“ din Bucuresti binevoii a ne intinde si nóue, acum in patru ani dupa olalta, cáte unu ajutu de 400 fl. anuali, cá se asiediamu cu dinsii elevi rom. din aceste tñnuturi pe la diferitele industrie manufacturarie. Cu disulu ajutoriu fure asiediatu urmatorii elevi:

a) In Clusiu: Leontinu Bosianu din Baciu, eliberatu sodale séu calfa de rotaria; Teod. Nicóra din Calat'a, elib. sod. de cism.; Petru Popu din Rocn'a, elib. sod. de mesaria séu stolaria; Joanu Vajda, elib. sod. de fauraria; Stef. Ciucaiu din Clusiu, elib. sod. de locataria; Mich. Moldovanu din Macicasiu, elib. sod. de mesaria; Alesandru Fodoru din Marisielu, elevu de mesaria; Bas. Lipovanu din Valasutu, elevu de pantof.; Teodoru Chetianu din Borsi'a, elevu de rotar.; Teod. Popu din Clusiu, elevu de cism.; Simeone Albu din Clusiu-monasturu, elevu de butnar.; Mich. Anc'a din Poinu, elevu de pantof.; Elia Persi'a din Clusiu, elevu de cism.; Greg. Moldovanu din Clusiu, elevu de cism.; Clemente Chioranu din Clusiu, elevu de cism.; Filipu Maieru din Ch. Lon'a, elevu de pantof.; Mateiu Filipu din Panticeu, elevu de cism.; Joanu Popu din Badacinu, elevu de mesar.; Jos. Popu din Borsi'a, elevu de faur.; Stef. Popu din Borsi'a, elevu de rotar.; Juliu Nobili din Gadalínu, elevu de rotar.; Sim. Tite din Calat'a, elevu de cism.; Nic. Hurubanu din Gelou, elevu de cism.; Joanu Olteanu din Gelou, elevu de cism.; Ludov. Bogdanu din Careii-mari, elevu de butnar.; Petru Lucaciu din Fenesiulu-sasescu, elevu de cism.; Freg. Halalau din Cetea, elevu de cism.; † Vict. Petruca din Ocn'a-Desiului, elevu de comerc.; Aur. Laurentiu din Dragu, elevu de mesar.; Michaelu Grauru din Simleulu-Ciucului, elevu de cism.; J. Simonu din Clusiu, elevu de locataria.

b) In alte orasie: G. Todea din Albacu, la fauraria in Sibiu; Stef. Morariu din M.-Osiorheiu, la mesaria acolo; Joanu Popu din Zeicani, la cismaria in Orestia; A. Stupineanu din Uilaculu-de-campia, la rotaria in Reginulu-sasescu. — Sum'a 35 elevi.

Pentru asiedierea si supraveghiarea mai de aprópe a acestoru elevi, reuniunea indata la inceputu tramise din sinulu seu o comisiune de trei, in persónele domniloru Bas. S. Podoba, dr. Aur. Isacu si Teod. Vecianu, dandu-le instructiuni core-spundietórie intr'unu regulamentu anume. Comisiunei i successe a asiedia pe celi mai multi elevi pre lãnga remuneratiuni fórté moderate de a se dá maestriloru; ba pe cáti-va fara nici-o remuneratiune, cu singurulu oblegamentu in sarcin'a reuniunei, cá acésta se pórté grigia de imbracamentele eleviloru, beneficiu din care se impartasiescu

in mesura mai mare au mica cu totii, fiindu toti din parinti mai multu au mai puçinu lipsiti. Afara de acea totu din ajutorulu dela „Transilvani'a“ li se cumpera eleviloru cartile scolastice trebuintóse, li se solvescu didactrulu la scólele industriali, si alte spese. Éra in respectulu instruirei si educatiunei religióse-morali si romanesci, invetiaceii, in sensulu regulamentulu memoratu si alu contractelor inchieiate cu maestrii, sunt indetorati a cercetá prelectiunile de limb'a romana, computu, cântari bisericesci si altele, cari li-se tñne in scól'a nóstra elementaria d. invetiatoriu Jacobu Muresianu in tóte dominecele, cu exceptiunea celoru ce cadu in feriele de véra.

Reuniunea prin comitetulu seu si comisiunea sa de trei grigesce si supraveghiédia si doue-dieci si nóue de elevi adusi din urbea Barladu si districtulu Tutov'a prin prea demnulu si meritatu dlu prof. si directoriu alu scólei preparandiali din numit'a urbe, d. Joanu Popescu.

Inchiamu reportulu nostru cu imbucuratóri'a observare, cá antipati'a si prejudetiele faciá de industriele manufacturarie paru din ce in ce mai multu a disparé din poporulu nostru, asia cátu in Clusiu astadi, pe lãnga elevii mai susu specificati si subventiunati, invetia inea alti vre 20 de invetiaceii rom. prin oficinele de diferite maestrii, asiediatu si ajutati numai de parinti lor. Se faca ceriulu, cá in acestu-respectu se potemu din anu in anu totu mai bune si mai imbucuratórie lucruri reportá!

Clusiu, 5 Augustu st. n. 1883.

Dr. Greg. Silasi, Josifu Cioplea,
presied. cassariu.
Jacobu Muresianu,
secretariu.

Processu verbale

alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedint'a ordinara dela 7 Juliu st. n. 1883.

Presiedinte: Jacobu Bolog'a, vice-presied. Membrii presenti: E. Macelariu, J. St. Siolutiu, P. Cosm'a. J. Popescu, G. Baritiu, Davidu br. Ursu, B. P. Harsianu, V. Romanu, C. Stézaru, E. Brote.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

54. Prin directiunea institutului „Albin'a“ din locu se presenta dela auctor, pentru bibliotec'a asociatiunei 2 brosiuri: „Drumurile de feru cu cale angusta“ si „Cari sunt sarcini pe budgeta, caile normale sau caile anguste?“ de N. Fagarasianu, ingineru-siefu de sectie, Bucuresti, 1883. (Nr. exh. 54/1883).

— Spre sciintia.

55. Oficiulu centrale alu universitatii sasesci presenta cu datulu 6 Juniu a. c. pentru bibliotec'a asociatiunei: unu exemplariu din protocólele adunarei generale ale acestei universitatii, tñnuta dela 20 Noemvrie 1882 pâna in 8 Januariu 1883 in Sibiu. (Nr. exh. 152/1882).

— Spre sciintia.

Nr. 56. In legatura cu conclusulu comitetului din siedint'a dela 23 Juniu pentru depunerea unei cununi pe momentulu primulu presiedentu alu asociatiunei, Andreiu baronu de Siagun'a cu ocasiunea parastasului celebratu in Resinari in 16/28 Juniu, se presenta 2 conturi: unulu in sum'a de 15 fl. v. a. pentru cununa si altulu de 5 fl. 50 cr., pentru panglica si tipariulu ei, la olalta in sum'a de 20 fl. 50 cr. (Nr. exh. 172/1883).

— Sum'a de 20 fl. 50 cr., se avisédia la cassa spre platire.

57. Stipendistulu Nicolae Vecerde, dela gimnasiulu de statu din Sibiu, presenta atestatulu de maturitate, cu succesu bunu si totuodata multiamesce pentru sprijinulu ce asociatiunea i-a datu in decursulu studiiloru sale gimnasiale. (Nr. exh. 178/1883).

— Spre sciintia.

58. Judecatori'a cercuala r. u. din Tasnadu in sciintia despre transcrierea averei, remase dupa dna Konez János, din Girókút, pe numele eredei Pap Ilon'a. (Nr. exh. 156/1883).

Neputéndu-se constatá in ce legatura sta amintit'a transcriere cu Asociatiunea, s'au cerutu pe cale presidiala deslusirile necesarie.

— Spre sciintia.

59. Oficiulu reg. ung. pentru designarea competentieloru erariale din Alba-Jul'a, trimite cu dta 20 Juniu a. c. o provocare pentru platirea sumei de 2 fl. 50 cr. cá competintia de timbru la sententi'a judecatorésca adusa in caus'a remasului lui Teleki D. din Abrudu.

— Sum'a de 2 fl. 50 cr., se avisédia la cassa spre platire, éra despre starea afacerii remasului Telekianu se se céra informatiunile necesarie dela avocatulu plenipotentiatu alu asociatiunei.

60. Directiunea despartimentului I (Brasiovu) trimite 5 fl. v. a., cá tacsa de membru ord dela dlu ingineru Joanu Baiulescu, si 3 fl. cá tacsa pentru diplome dela susu-numitul si dela alti doi domni, totuodata in legatura cu recercarea comitetulu de dta 23 Juniu a. c., — Nr. 163, processulu verbalu alu siedintiei subcomitelui de dta 28 Juniu a. c. in care se cuprindu dispositii privitóre la ficarea terminulu pentru intrunirea adunarei generale a asociatiunei. (Nr. exh. 177/1883)

— Pe bas'a informatiuniloru cuprinse in raportulu amintitu alu directiunei despartimentului I. (Brasiovu) comitetulu decide:

Terminulu pentru intrunirea membriloru asociatiunei in adunarea generala a acestui anu se defige pentru diu'a de 17/29 Augustu a. c., si dilele urmatóre in Brasiovu.

Biroulu e insarcinatu a face publicarile de lipsa si cererile pentru esoperarea de bilete cu pretiu scadiutu pe drumurile de feru, pentru membrii asociatiunei ce voru participá la acésta adunare

61. Membrulu Partenie Cosm'a cá raportoru alu comisiunei esmise in caus'a monumentulu lui Andreiu Muresianu si reintregite prin concludulu comitetulu de dta 10 Noemvrie 1882, in numele comisiunei face urmatórea propunere:

Considerándu cá inteligenti'a romana din Brasiovu a constituitu sub presiedenti'a dlui Manole Diamandi unu comitetu independentu, pentru ridicarea monumentulu din cestiune, la locu publicu si intr'unu modu mai demnu de memori'a marelui poetu nationalu Andreiu Muresianu, decátu cum s'ar puté procurá unulu d'n sum'a ce sta la dispositiunea asociatiunei nóstre:

Considerándu inse, cá ridicarea monumentulu contemplatu prin inteligenti'a nóstra din Brasiovu nu este posibilu se se póta efectui pâna la adunarea generala din anulu curentu, cá domni Brasioveni in conferenti'a lor dela 29 Septemvrie 1882 au promis, cá in casu de amânare densii voru asiedia pâna la proxim'a adunare generala a asociatiunei o pétra comemorativa la momentulu lui Andreiu Muresianu; propune (Nr. exh. 180/1883) si

— comitetulu acceptándu motivele comisiunei, concludu:

Comitetulu se invoiesce, cá afacerea monumentulu din cestiune se tréca in competenti'a comitetulu infintiatu in Brasiovu anume spre acestu scopu, éra sum'a de 1977 fl. 79 cr. care cu acésta destinatiune se afla in posesiunea lui, de ocamdata a fructificá cá depositu, éra candu se va convinge, cá scopulu ce si l'a impusu comitetulu inteligentiei romane din Brasiovu este realizabilu, i-o va pune aceluia la dispositiune.

Totuodata inse róga pe onorati romani din Brasiovu, cá conformu angajamentulu luatu in conferenti'a lor dela 29 se binevoiasca a asiedia o pétra comemorativa la momentulu lui Andreiu Muresianu.

62. Membrulu Joanu Popescu, raportoru alu comisiunei insarcinate din siedint'a dela 25 Apriliu a. c. Nr. 130 cu studiarea modalitatii, cum cas'a cumparata s'ar puté folosí pentru scopurile asociatiunei si pentru o eventuala instituire a unei scóle de fete; presentándu raportulu comisiunei arata:

1. cá comisiunea a aflatu acomodate pentru adpostirea cancelariei si bibliotecii asociatiunei, se intielege pe lãnga unele reparaturi, pe cele 4 camere din parteru, dela drépt'a intrarei, éra pentru servitoriulu asociatiunei care ar avé se functionedie totuodatu si cá ingrijitoru alu edificiului intregu, — se intielege éra si pe lãnga unele adaptári, — camer'a din curte din aripa drépta, care este de presentu inchiriata cá magasinu.

Reparaturile si adaptarile necesarie pentru aceste localitati, conformu preliminarului de spese alu specialistulu Köninger, aprobatu de inginerulu dlu Nickel ar cere sum'a de 431 fl. 87 cr. v. a.

2. cá ea a constatatu si necesitatea altoru reparaturi mai mari, menite a asigurá si respective a marí valórea actuala a realitatii cumparate, si anumitu: trepte nóue la pivniti'a din stàng'a si usi noue la amendoue pivnitiile, trepte la intrarile cuartireloru din parteru, trepte noue si coridoru nou la cuartirele din etagiu, boltitur'a deasupra portii, siopronu si alte constructiuni laterale pentru cuartirele din edificiu, precum si reparaturi la usi si la ferestrii. Tóte aceste reparaturi, dupa preliminarulu aceluia si specialistu ar recere 3134 fl. 54 cr., va se dica dara tóte adaptarile si reparaturile ar recere laolalta o suma de 3566 fl. 14 cr.

3. cá reparaturile si adaptarile cari privescu localulu pentru trebuintiele asociatiunei, precum si treptele la cuartirele din parteru si reparaturile la usile si ferestrele cuartireloru din amendoue arpile, ar fi neincunjuratu de lipsa se se faca indata, remanendu cá reparaturile mai mari, indicate mai susu, se se faca succesivu si mai târdiu. (Nr. exh. 181/1883).

Membrulu Eugenu Brote avédu in vedere cá:

a) adaptarile la localulu menitu pentru cancelari'a asociatiunei si pentru servitoriulu acesteia, nu sunt atátu de urgente, precum le infatisédia comisiunea; efectuarea lor se se tina in suspenso pâna dupa adunarea generala a asociatiunei din acestu anu, care se va intruni in 17/29 Augustu a. c. si care va avé a delibérá si asupra acestei afaceri.

b) Avédu in vedere, cá comisiunea nu a aretatu in raportulu seu, cum si de unde se se acopere chietuiele reparaturiloru si adaptariloru recomandate, comitetulu se decida, cá pentru crutiarea fondului asociatiunei si pentru inlesnirea crescerei lui, sum'a receruta pentru reparaturi si adaptari in marimea de 3566 fl. 41 cr. se nu se ia din capitalulu fondului, ci numai din venitu asia, cá in budgetulu anulu 1884 se se designedie din venitululu anulu o suma anumita pentru esecutarea in parte a reparaturiloru si adaptariloru, remanéndu cá restulu se se distribue succesivu pe anii urmatori, pâna voru fi efectuite tóte reparaturile indicate in raportulu comisiunei.

Membrulu Partenie Cosm'a propune: a) in sperantia cá adunarea generala nu va dificultá reparaturile ce sunt de lipsa pentru adaptarea noului localu de cancelaria alu asociatiunei — aceste adaptari se se puna indata in lucrare, inca inainte de adunarea generala, astu-felu cá in Septemvrie asociatiunea se se póta stramutá in noulu seu localu, remanéndu cá reparaturile mai mari se se faca consecutivu, dupa adunarea generala;

b) considerándu, cá sum'a de 3566 fl. 41 cr., ce se cere pentru reparatur'a si adaptarea realitatii de casa, are menirea de a sustiné, respective a urcá valórea acestei realitati si cá prin urmare ea trebuie se se privéscu de investitiune, propune cá sum'a receruta pentru adap-

tari si reparaturi se se ia chiaru din capitalu, cerându-se inse pentru acésta invoirea adunarei generale a asociatiunei.

Comitetulu acceptandu cu majoritate de voturi vederile comisiunei completate prin vederile caprinse in propunerea membrului P. Cosm'a, decide:

Reparaturile, amintite in raportulu comisiunei se recunosc de necesarie. Cele cari privescu localulu pentru cancelarie, fiindu de natura urgenta, se voru face indatu in lun'a lui Augustu, éra cele cari privescu locuinti'a servitoriului fiindu de presentu localulu inchiriatu pâna in 1 Octomvrie a. c. se voru tiné in suspensu pâna la altu timpu potrivit. Pâna la indeplinirea lor se avisédia pentru servitoriu locuinti'a ingrijitorului actualu alu casei.

Ce privescu sum'a necesara la executarea adaptarilor si reparaturilor, se cere invoirea adunarei generale pentru a o puté luá din capitalulu fondului asociatiunei.

63. Dlu primu secretariu G. Baritiu presenta din partea autorului I. M. Riureanu 50 exemplare din bibliotec'a de lectura pentru junimea de ambele sexe, cuprindendu istoriérele „Famili'a crestina, Rosele rosii si rosele albe, copil'a muta si pescariulu; editi'a a 3 a Bucuresti 1883“ cu scopu de a fi distribuite cá premii la elevii din scólele poporal. (Nr. exh. 184/1883).

Spre placuta sciintia, cu aceea cá dupa retinerea a 2 exemplare pentru bibliotec'a asociatiunei, restulu se se distribue de birou, conformu vederilor urmate in casulu analogu din siedinti'a premergátore.

Sibiu d. u. s.
Jacobu Bolog'a m. p., Dr. D. P. Barcianu m. p.,
v.-presiedinte. secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui processu verbale se concrede dloru: Cosm'a, Popescu, Brote.

S'a cetitu si autenticatu. Sibiu, 9 Iuliu 1883.
P. Cosm'a m. p. J. Popescu m. p. E. Brote m. p.

Sciri diverse.

(Anunciu pentra parintii de familia.)
In decursu de 16 ani s'au crescutu in cas'a nóstra neintreruptu baeti si baete de scól'a cu celu mai bunu successu.

Deci se voru primi si pe anulu venitoriu scolasticu 3—4 baeti séu baete de scól'a in quartiru si costu la subscris'a familia sub cele mai favorabile conditiuni.

Informatiuni mai esacte se potu luá la onorat'a redactiunei a acestei foi.

Sibiu, in 16 Augustu 1883.

O familia Sibiana.

(Espositiune in Bucuresti.) O noua espositiune se prepara in capital'a Romaniei cu scopu de a incuragiá neincetatu activitatea locuitorilor tieriei. Acésta intreprindere pórtá titlulu de Espositiunea Cooperatoriloru, la care va participá chiaru si regele cu produse si fabricate din dominiile sale. Pâna acum diarele ne dau despre espositiune numai unele sciri scurte si anume citimu in „Natiunea“:

La espositiunea cooperatoriloru, tóte productiunile de pe proprietatile M. S. Regelui, precum cartonu si hartie de impachetatu dela fabric'a dela Busteni, — sticlari'a dela fabrica dela Azuga, — pietre din cariera dela Piatra-Arsa exploatare de d. Fonteix, — cascavaluri dela Brosteni — lemnariile din proprietatile sale voru fi trecute intr'unu singuru pavilionu.

Se vorbesce cá se voru vedea acolo póte chiaru obiecte lucrate la strugu de M. S. Regele.

Esemplulu bunu, venitu de susu, este meritulu a aduce de siguru mari folóse prin influinti'a lui.

Espositiunea cooperatoriloru se va face in proprietatea dlui Enculescu din calea Victoriei, in faci'a clubului militaru.

Spatiuulu corespunde la o mie metri patrati. Afara de locul rezervatu pentru cladirile speciale, se voru radicá diferite fabrici; remánu pentru plimbarea publicului inca 400 metri patrati. „Resb“

(O crima grea.) Din comun'a Saculu (comit. Carasiu-Severin) ni se descrie urmatoriulu faptu infimatoriu si canibalicu. In 19/31 Iuliu a. c. la 9 óre ante meridiane preotulu din comun'a Cavaranu, cu numele Teodoru Maniu, a mersu cá se cuminece pe unu bolnavu. Bolnavulu inse a refusat primirea cuminecaturei, ce'a ce a facutu acú de nou, si deci preotulu póte cá va fi mustratu pe bolnavu, séu cá din óre care alta cauza, s'a escatu intre preotu si bolnavu urmatóri'a trista intemplare: Bolnavulu s'a radicatu din patu, a pusu man'a pe toporu (secure) si pre unu cutitu, cu cari a saritu asupra sermanului preotu; acesta scapá din chilia, dar bolnavulu alergá dupa preotu pâna la strada si aci, in mijloculu drumului ajungédu pe preotu, l'au omoritu in modu asia de crudelu, cá crepandu-i capulu in doue cu securea, i-au spintecatu si peptulu cu cutitul, apoi scotiendu-i intestinale si inim'a, au inceputu a rupe cu dintii din ele. Faptuitorulu fu prinsu si detinutu, dar se dá cu socotél'a cumca morbulu lui l'a facutu atádu de crudelu. Veteranulu preotu in etate de 71 de ani a servitu altariulu numai in acésta comuna aprópe 30 de ani; se deriva din famili'a renumita Maniu din Lugosiu are o familia numerosa si lipsita de sprijinulu parintiescu, precum si o gramada de nepoti de cari totu densulu grijá prin tóta seraci'a sa. „Luminat.“

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

Desiu, la 15 Augustu st. n. 1883.

I. Adunarea. Precum avuiu onóre a anunciá in Nr. 37 si s'a avisatu apoi oficialu in Nr. 52 a. c. alu „Observatoriului“ prim'a adunare generala ambulanta a despartimentului XII alu „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ s'a tinutu in 12 Augustu a. c. st. n. in opidulu Becleanulu.

Inca la 8 óre deminétia inteligenti'a din Becleanu cu Joanu Merzocu proprietariu, si Simionu Moldovanu invetiatoriu in frunte, au esitu spre intimpinare inaintea comitetului cercuale, reprezentatu prin Aug. Munteanu advocatu, Alexa Bogdanu ampoiatu, Alex. Cherestiesiu, candidatu de advocatura si Petru Muresianu Sireganulu in 3 trasure la podulu Becleanului, unde veteranulu Merzocu le au pronunsiatu „unu bine ati venitu“.

La intrare opidulu intregu avea unu aspectu serbatorescu.

S'a celebratu servitiulu divin prin protopopulu gr.-cat. Georgiu Tecariu, la care teologulu Paulu Salvanu a diaconisatu, si corulu cu cântarile dela s. liturgie, condusa de Simionu Moldovanu, ne au incantatu.

La 11 óre din di a deschisu adunarea generala a despartimentului membrulu fundatoru Augustinu Munteanu, rogatu si plenipotentiatu spre acésta de directorele, advocatulu si membrulu pe vietia Gabrielu Manu, care petrece la scaldele din Gleichenberg, spre intarirea sanatatii, prin un'a cuventare fórté potrivita, si primita cu „se traiasca“.

Parintele protopopu dupa acésta salutá adunarea prin un'a cuventare asemenea bine rostita, apoi se esecutá program'a adunarei statátore din 12 puncte cu precisiune, asistandu si pretorele cercualu Franciscu Adolf Floth, cá reprezentantele guberniului.

Din raportulu comitetului cercuale alu despartimentului, cetitu prin secretariulu Petru Muresianu Sireganulu resulta, cá despartimentulu numera din sinulu seu unu membru fundatoru Augustinu Munteanu, unu membru pe vietia Gabrielu Manu, 20 membrii ordinari si 10 ajutatori, éra pentru monumentulu neuitatului poetu nationalu Andreiu Muresianu s'au colectatu in anulu trecutulu 74 fl.

In comisiunea pentru inscrieri, s'au alesu: A. Bogdanu, J. Merzocu si Aug. Silvesianu, in cea pentru propuneri: G. Tecariu, Simionu Moldovanu, si Alex. Cherestiesiu.

Joanu H. Boteanu, teologu de Pest'a, nascutu din Becleanu, disertá despre „crescerea femeiei romane si formarea inteligentiei din sinulu poporului“ si Sim. P. Simonu, teologu de Gherl'a nascutu din Siroár'a, despre „poesiele poporale ale romanilor“ intre aplause frenetice si complacere generala.

Din raportulu comisiunei pentru inscrieri, cetitu prin cassariulu A. Bogdanu resulta, cá s'au inscriisu 22 membrii ordinari si mai multi ajutatori si anume: Alesandru Racoti 5, Alesiu Bogdanu 5, Vasiliu Hoszu jude reg. 5, Gabrielu Cupsiu 1 toti din Desiu; Joanu Merzocu Becleanu 5, Georgiu Gradovicu Desiu 5, Petru Muresianu Sireganulu Desiu 5, Joanu Grecu Becleanu 5, Joanu Turcu Desiu 1, Georgiu Cira Becleanu 5, Mich. Tecariu Becleanu 1, Juliu Podoba Desiu 5, Gabrielu Popu Cocu 1, Simionu Popanu Figa 5, Georgiu Micu Nusfalau 5, Petru Moldovanu primariu Becleanu 2, Vas. Morariu Becleanu 1, Pantilimonu Moldovanu Becleanu 1, Simionu Moldovanu invetiatoriu Becleanu 5, Augustu Silvesianu Becleanu 5, G. Nedelea mesariu Becleanu 5, Georgiu Tecariu protopopu Becleanu 3, Procopiu Motentanu Figa 1, Greg. Dragosiu preotu s. Margita 5, Ales Cherestiesiu prac. adv. Desiu 5, Mateiu Ambrusiu Becleanu 1, Georgiu Chârcu Becleanu 2, Teodoru Albu meseriasiu Becleanu 1, Joanu Cupcia preotu Magerusiu 1, Mich. Fagarasianu preotu Taure 5, Alesandru Silasi protopopu Bistriti'a 5, Danielu Pascu notariu Simontelche 5, Joanu Longa teologu Simontelche 1, Vortolomeu Sigartau Sintereagu 5, Teodoru Cibocu Osiorheiu 1, Gabrielu Muresianu preotu Spermezeu 1, Nic. Balanu notariu Brasfalau superioru 5, Ananie Hosu preotu Chethiu 1, Vasiliu Muresianu preotu Sesaru 1, Grig. Muresianu preotu Sireagu 1, Ambrosiu Popu preotu Reteagu 1, Joanu Deacu preotu Ilisiu 1, Teodoru Craciunu Bistriti'a 3, Joanu Nascu preotu gr.-cat. 1, Joanu Geleanu Sintereagu 5, preste totu au incursu 139 fl. v. a.

Cele 2 propuneri prezentate din partea comisiunei pentru propuneri prin Joanu Grecu pentru ajutorirea meseriasiloru din despartimentulu si pentru infiintarea unei biblioteci la scól'a din Becleanu, s'au relegatu la comitetulu despartimentului si respective la onoratulu comitetu centralu din Sibiu.

Primindu-se abdicerea motivata a dlui Manu dela postululu de directoru, caruia la propunerea presidiului adunarea iau votatu, pentru indelungat'a si intielpt'a conducere a despartimentului, multiamita protocolara, s'au alesu la propunerea lui P. Muresianu Sireganulu de directoru dn. advocatu si membru fundatoru Augustu Munteanu; de membrii in comitetulu desp. G. Manu, A. Bogdanu, P. Muresianu Sireganulu, Joanu Vele, Vas. Hosu si Petru Anca ordinari, apoi A. Racoti, G. Gradovicu, A. Cherestiesiu si J. Podoba suplenti, fiacare separatu prin aclamatiune.

In fine s'a statoritu tinerea adunarei generale a despartimentului pe anulu viitoru in Lapusulu ungurescu in lun'a lui Augustu 1884.

Presiedintele directoru Augustu Munteanu, luandu cuventulu multimescu Becleanariloru bravi pentru primirea cordiala si publiculu adunatu pentru participare si interesarea de scopurile maretie ale asociatiunei si cu acésta declara siedinti'a adunarei generale pe la 2 óre p. m. de inchiata, intre repetite aplause de „se traiasca“.

(Va urmá.)

Bibliografia.

Fóia bisericesca, organu pentru cultur'a religioasa a clerului si a poporului. Anulu I, Nr. 15. Redigiate de dr. Alesandru V. Gram'a, 10 Iuliu 1883.

Cuprinsulu: Principiele fundamentali ale filosofiei st. Tom'a. Din Homiletic'a sacra. Esplicarea psalmului 50 dupa P. Paulu Segneri. Teologii si ideile liberali. Poetulu Schiller si ierarchi'a catolica. Unu canonu vechiu dinainte de s. unire. Apare in 10 si 25 st. n. fia-carei luni. Pretiulu pe unu anu 3 fl. v. a. — Blasiu 1883, tipografi'a seminariului gr.-cat. in Blasiu.

Biserica ortodoxa romana, jurnalulu periodicu clesiasticu. Anulu VII Nr. 5, Maiu.

Tabela materiei: I. Petru Movila (Embleme.) II. Misteriulu Eucharistiei. III. Petru Movila (biografia). IV. Rom'a si biserica Romaniloru. V. Despre rugatiune. VI. Legea organica a bisericii bulgare. VII. Actu de donatie. VIII. Cronic'a eclesiastica. IX. Sumarele siedintieloru st. sinodu. — Bucuresti, tipografi'a cartiloru bisericesci, 34 strad'a Principatele-Unite, 1883.

Anulu VII Nr. 6, Juniu. Tabela materiei: I. Papismulu in Romani'a. II. Papismulu si starea actuala a bisericii ortodoxe in regatulu Romaniei. III. Sumarele siedintieloru st. sinodu.

Anulu VII Nr. 7, Iuliu. Tabela materiei: I. Papismulu si starea actuala a bisericii ortodoxe in regatulu Romaniei. II. Petru Movila (biografia). III. Enclic'a st. sinodu. IV. Sumarele siedintieloru st. sinodu.

Fóia scolastica, organu pedagogicu, literariu si sciintificu. Anulu I, Nr. 14. Apare in 10 si 25 st. n. a fia-carei lune.

Sumariulu: Filosofulu Socrate. Din computu. Romanii. Notitie etnografice generali. Multiamita publica. Sciri scolastice. Joanu Germanu, prof. gimn. redactoriu. — Blasiu 1883, tipografi'a seminariului gr.-cat. in Blasiu.

Reportu despre gimnasiulu sup. gr.-cat. din Beiusiu, pe anulu scol. 1882/3. Edatu de Petru Mihutiulu directoru. — Beiusiu 1883.

Program'a materieloru propuse din studiulu limbei si literaturii romane in clasele superioare ale liceului din Barladu. Anulu scolaru 1882/3, de Stefanu Neagoe, professoru. — Barladu. Imprimeri'a George Catzafany 1883.

Th. M. Stoenescu poesii 1880/3. Voru aparea in curendu de acelasi autoru: „Unu volumu de novele“. „Doue dureri“, drama intr'unu actu, in versuri, (dupa François Copée). „Nunt'a négra“, drama in doue acte, in versuri. „Resbunarea“, drama sociala in trei acte. — Bucuresti 1883, tipografi'a Stefanu Mihalescu, 14 strad'a Covaci.

Regulamentulu pentru ridicarea si latirea industriei intre Romani in urbea Barladului si judetiulu Tutovei. Precesu: De propunerea si espunerea de motive facuta de d. Joanu Popescu, presiedintele comitetului sectiunei, si urmatu de unu scurtu raportu de inaugurarea acestei intreprinderi. — Barladu 1883, tipografi'a asociatiunei „Unirea“.

Exemplarie intregi din „Observatoriulu“ nostru mai avemu dela 1 Iuliu câteva si dela 1 Ianuariu 1883.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

17 Augustu st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl. 7 70—8 50
Grâu, amestecat	1 „ „ 6 50—7 30
Secara	1 „ „ 2 80—3 20
Papusiuiu	1 „ „ 5.—6.—
Ordiu	1 „ „ 5.—6 30
Ovesu	1 „ „ 2 80—3 20
Cartofi	1 „ „ 1 90—2 10
Mazare	1 „ „ 8.—10.—
Linte	1 „ „ 10.—12.—
Fasole	1 „ „ 5.—6.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 74.—76.—
Untura (unsóre topita)	72.—74
Carne de vita	1 „ „ 42.—44
Oua de 10	„ „ 20.—25

Cursulu scolasticu pentru mositu.

In urm'a emisului inaltului ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica din a. c. Nr. 3255, prin acésta se face cunoscutu: cá in semestrulu de érna se deschide cursulu invetiamentului de cinci luni la institutulu reg. ung. de mositu in Sibiu in 1 Octobru c. n. 1883. Primirea la acestu cursu va avé locu dela 1—8 Octobru in localitatea scólei din strad'a morii (Mühlgasse) Nr. 25 pe langa producerea atestatului de botezu si de moralitate.

Sibiu, 26 Iuliu st. n. 1883.

3—3 (174) Directiunea.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu Tipariulu lui W. Krafft.